

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

4 Quinam non poßint testari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

tum ex vi legis, &c. Verum non videtur illa fuisse mens illorum: nam si heres fateatur, voluntatem testatoris fuisse ut alteri traderet fideicommissum vel legatum, cogetur vi legam solvere, ut supra dictum est.

32
Aliorum
contractuum
solemnita-
tes.

Aduerte Tertio, Ea, quae dicta sunt de solemnitate testamentorum, à quibusdam extendi ad contractus, donationes, beneficiorum & officiorum collationes, electiones, praesentationes, & similes actus, qui ex dispositione Iuris civilis vel Canonici requirunt varias solemnitates. v. g. vt celebrentur certis verbis, certo loco vel tempore, per tres tractatus, coram certo numero testium. si enim hi actus solo defectu solemnitatis laborent, ob quem Iure positio decernatur irriti, non ideo desinere valere in foro conscientiae: ita enim docent omnes DD. Iuris, qui tenent, testamentum minus solemne valere; vt fatetur Couarruias nu. 1. c. & omnes Theologi citati in 2. argumento. Vnde si

33
contrahentes sint per se habiles, & adsit plenus eorum consensus, contractus erit validus in foro conscientiae. Nec obstat, quod contractus matrimonij sit irritus sine Parocho & testibus; quia Conc. Tridentinum sess. 24. cap. 1. de reform. expressè reddidit illos inhabiles ad sic contrahendum: & praeterea satis significat se omnino irritum reddere in foro conscientiae. Simili modo, si electioni ad Praelaturam adsit legitimum suffragium eorum qui habent ius eligendi; & alienationi rei Ecclesiae auctoritas personarum, quae illam facere possunt: hi actus erunt validi in foro conscientiae, quamuis aliqua solemnitates per Canones requisitae desint. Pro quo facit L. Cum amplius solum. 7. de reg. Iuris, vbi dicitur: *Is natura debet, quem Iure gentium dare oportet, cuius fidem secuti sumus.* Hanc sententiam tamquam probabilioram amplectitur Bañes disput. 3. ad q. 62. p. 100. vbi docet, eum, qui per contractum minus solemne possidet, iuste possidere, donec à Iudice spoliatur; nec teneri vitium contractus alteri parti indicare. Ratio ipsius est, quia leges positivae tam Ecclesiasticae quam civiles, quae irritos faciunt contractus minus solemnes, non sunt nisi iuxta hanc moderationem receptae; nimirum vt nemo teneatur rem, quam sic habet, ante sententiam dimittere. itaq; per huiusmodi contractus transferri quidem dominium, sed infirmum & reuocabile. excipit tamen electionem Praelatorum, hanc enim, si ei desit solemnitas necessaria, esse irritam, propter rei momentum: quia iurisdicção spiritualis per eam conferri debet: alij tamen Doctores nullam faciunt exceptionem. Videtur hæc sententia satis probabilis, maxime spectato vsu, qui passim est receptus non enim consuetum est, vt quis ea, quae per tales contractus habet, restituat, nisi cogatur per sententiam. Durum enim est, vt qui rem habet ex consensu eius qui poterat illam tradere, cogatur sponte ea cedere; quod non eo loco vel tempore, vel coram illis testibus, quos lex praecribit, tradita fuerit.

34
Bañes.

Dominium
reuocabile.

35
Contrarium
verius.

Nihilominus contrarium est Iuri conformius, & verius; nimirum huiusmodi actus & contractus, quibus desit solemnitas, sine qua lex illos absolute irritos decernit, non inducere obligationem naturalem; nisi forte alibi explicetur in Iure, illam solemnitatem solum requiri ad probationem in iudicio, sicut in testamentis. Ita ferè tenent reliqui DD. & Couarr. in cap. Quamuis pa-

ctum. p. 2. §. 4. nu. 7. & Sarmiento de redditibus. p. 1. cap. 2. n. 3. & alij. Probatur Primò, Quia non est dubitandum, quin potestas civilis & Ecclesiastica possint talem irritationem & nullitatem actibus inducere, vt nullam omnino vim habeant: ergo iudicandum est eas reipsa id facere, quando claris verbis actum irritum & nullum decernunt, nec indicant vsquam id ad forum externum restringendum. Secundò, Quia L. In causa cognitione. 16. 7. de minoribus, aperte insinuat, multos esse contractus, qui defectu solemnitatis à lege requisitae, ita sint irriti, vt ad eos rescindendos non opus sit beneficio restitutionis; sed mero Iure possint dissolui: ergo tales contractus etiam ante sententiam Iudicis omni robore carent, ita vt ne naturalem quidem obligationem inducant, obligatio enim naturalis non potest elidi, nisi beneficio restitutionis, vt patet ex dictis cap. 17. d. 8. & 9. Tertio, Quando contractus inducit obligationem naturalem, potest illi accedere fideiussor, vt colligitur ex L. Fideiussor. 16. 7. de fideiuss. & mandat. sed multi contractus defectu solemnitatis ita sunt irriti, vt non possint illis accedere fideiussor. L. Qui contra 11. 7. de fideiussor. ergo. Denique ratio est, quia quando lex irritum reddit contractum ob defectum solemnitatis, facit hanc pertinere ad formam essentialem contractus, & adimit contractibus potestatem aliter se inuicem obligandi. Vide dicta supra c. 17. Dub. 8. num. 61. & Dub. 7. nu. 56. vbi attulimus aliquot exempla.

Hinc sequitur, etiam completo tali contractu, alterum posse resilire inuito altero, & rem suam repetere, offerendo quod pro ea accepit: & alterum teneri restituere, etiam ante sententiam, nisi forte causas probabiles habeat, quibus se possit tueri. non tamen tenetur, quamdiu alter rem traditam non repetit, vel acceptam non restituit. Nec obstat contraria consuetudo; quia negari potest esse talem consuetudinem, nisi quando is qui conuenitur, putat se habere causas iustae defensionis; vel qui repetit, non potest rem acceptam restituere. Fieri tamen potest, vt dissoluere talem contractum sit contra charitatem; vt si bona fide erat initus, & alter sine graui incommodo non possit rem acceptam restituere.

36
Possit re-
siliat.

DUBITATIO IV.

Quam non possint testari.

37
Impubes.

Respondeo, Eos non posse testari, qui vel sufficienti rationis vsu carent, vel Iuris dispositione prohibentur. Inter hos Primò est impubes; id est masculus ante 14. annum expletum, & femina ante annum 12. expletum, vt aperte habetur L. A qua ætate. 5. 7. Qui testamenta. vbi dicitur, illud tempus debere esse completum, ita tamen vt sufficiat vltimum diem esse inchoatum.

38
Filiusfamilius.

Secundò, Filius familias. hic tamen si pubes sit, potest testari de bonis castrensibus & quasi castrensibus; L. Nemo. 11. C. Qui testamenta. De bonis aduentitiis, si quidem ea ante clericatum ei obuenerint, non potest testari ad causas profanas, etiam si pater consentiat, vt docet Clarus q. 18. ex communi DD. sententia; quia est contra aperta Iura. L. Qui in potestate. 6. 7. Qui testamenta. & L. Nemo. 11. C. eodem. Potest tamen ad causas pias

pias cum patris consensu. vt idem Clarus docet q. 5. num. 7. & aperte colligitur ex c. Licet, de sepulturis, in 6. estque communis sententia DD. De bonis verò aduentitijs, quæ post clericatum consecutus est, testari potest absolute absque patris consensu; quia illa sunt quasi castrensia: vnde eorum commoditas & dispositio ad ipsum pertinet, vt patet ex dictis supra cap. 4. d. 3. & expressè habetur Authent. Presbyteros. 1. C. de Episcopis & Clericis.

³⁹ *Criminosi.* Tertio, Testari non possunt, qui commiserunt aliquod crimen, cui iure annexa est pœna, qua ipso facto sunt instabiles, L. Is cui. 18. & L. Cum lege. 26. §. Qui testam. vt sunt illi, qui insecuti sunt hostiliter Cardinalem; vel eum ceperunt, aut percusserunt, & qui ad hoc fuerunt cooperati: vt habetur cap. Felicis, de pœnis. l. 6. Tales etiam sunt hæretici, vt patet Authent. Credentes. C. De hæret. Item credentes, receptatores, defensores, & fautores eorum, si intra annum non satisfecerint; vt patet Authent. Credentes. C. De hæreticis, quæ est Frederici Imperatoris, & cap. Excommunicamus. 1. §. Credentes: ex Concilio Lateran. magno, vbi dicitur, *Sic etiam instabilis, vt nec testandi liberam habeat facultatem; nec ad hereditatis successionem accedat.* Simili modo testari non potest, qui damnatus est ob libellum famosum, vt habetur d. L. Is cui §. Si quis.

⁴⁰ *Religiosi.* Quarto, Religiosi testari non possunt, nisi ex concessione Summi Pontificis: qui sicuti potest facere potestatem donandi ad pias causas inter viuos, ita etiam condendi testamenti: sed tantum ad pias causas, vide Couarruiam de testam. c. 2. n. 17. & 18. hæc autem facultas concedi non solet, nisi Religiosis habentibus beneficium aliquod regulare vel sæculare, vel degentibus extra Monasterium & sua industria victum quærentibus, vel quibus quotannis aliquid certum à Monasterio assignari solet, vt se inde sustentent, vt docet Nauarr. comment. 2. de Regularibus n. 58. vide infra cap. 41. Dub. 8. n. 73.

Sed præcipua difficultas est de Clericis beneficiarijs, vtrum de prouentibus suorum beneficiorum testari possint, etiam in suos consanguineos.

⁴¹ *Beneficia-rij.* Resp. & Dico Primo, Omnes Clericos qui non sunt Religiosi, posse testari, etiam ad causas profanas, de patrimonio, & de alijs quæ suo labore & industria congregarunt; denique de ijs quæ ex prouentibus beneficiorum congruenti sustentationi subtraxerunt. patet ex dictis cap. 4. Dub. 6. vide Nauarrum tractatu de Reddit. eccles. q. 3.

⁴² Dico Secundo, De ijs verò, quæ ex beneficiorum prouentibus congruenti sustentationi superant, si ius scriptum spectemus, testari nequeunt, ne ad pias quidem causas: ex consuetudine tamen multis locis recepta, possunt de his ad opera pia testari. Prior pars patet ex cap. Quianos, & cap. Relatum. 2. & cap. Cum in officiis, de testamentis, quæ capita explicantur à Couarruua tract. de testamentis. estque communis sententia Doctorum, vt docet Couarr. in cap. Cum in officiis (quod est cap. 7. de testamentis) n. 16. hoc autem idè iure statutum est, vt Ecclesiastici non student opibus accumulandis; sed eas in vita liberaliter in pios vsus expendere.

⁴³ Alteram partem docet Couarruias n. 23. vbi dicit, *moribus receptum esse, vt solis Episcopis testandi licentia sit necessaria; Clericos enim ceteros omnes*

liberè testari de ijs quæ ex redditibus Ecclesiasticis adepti sunt; atque in iisdem parentes, fratres, cognatos succedere intestatis. vnde patet, multis locis consuetudine hæc iura esse abrogata. hæc enim consuetudo non est per se mala, neque corruptela dici potest, si ad pias causas referatur. Vnde etiam in Episcopis locum habere potest, quos videmus multis locis testari; quod Pontifex non ignorat. quare potest consuetudo etiam in illis abrogare Ius illud positium.

Dico Tertio, Peccant tamen mortiferè beneficiarij, siue sint Episcopi siue Canonici, qui de parte illa prouentuum disponunt ad causas profanas, relinquendo eam consanguineis diuitibus, vel sponte sinunt eos succedere ab intestato. dispositio tamen huiusmodi & successio est valida, vbi consuetudo inualuit. *Quod peccant mortiferè,* est communis sententia Doctorum. si enim peccant mortiferè disponendo de his profanè inter viuos; (vt ostensum est cap. 4. Dub. 6. & sentiunt omnes Doctores) multò magis disponendo per vltimam voluntatem. nam semper minus concessum fuit beneficiarijs condere testamentum, quàm donare inter viuos. Confirmari potest ex multis Canonibus; quibus grauitè prohibetur, ne de ijs, quæ ex bonis Ecclesiæ acquisita sunt, testentur; præsertim Episcopi; vt patet ex cap. Cum in officiis, de testamentis, & 12. q. 5. per totam. & quàmuis istis Canonibus sit derogatum plerisque locis quoad causas pias; minimè tamen quoad profanas, & portionem honorum congruè sustentationi superfluum: viri enim boni valdè ab eo semper abhorruerunt. & sanè mirum est in quibusdam Ecclesiasticis tantam esse salutis suæ incuriam & futurorum securitatem, vt etiam si mox ad Christi tribunal rapiendi sint, ea tamen negligant, quibus facillè salutem consequi possent; & insuper rem adè periculosam, vt amicos suos locupletent, audeant attentare. Verùm hæc est huius sæculi fascinatio, & principis huius mundi, corda mortalium excæcantis, potestas.

Nec obstat, quòd Summus Pontifex aliquando concedat alicui Episcopo vel Clerico facultatem testandi; hoc enim solùm est intelligendum ad pias causas, vt monet Nauarrus in Apolog. q. 3. monito 6. & alibi.

Altera pars, *Quod dispositio sit valida,* non est quidem certa, nam plurimi Doctores tenent contrarium cum Nauarro, vt supra cap. 4. Dubit. 6. ostensum est: est tamen probabilis. ratio est; quia beneficiarij sunt domini omnium fructuum, etsi cum onere & obligatione vt superflua in pios vsus expendant: ergo validè transferunt illorum dominium, siue donatione inter viuos, siue per vltimam voluntatem. supponimus enim eos ex consuetudine esse habiles ad testandum.

Nec refert, quòd peccant mortiferè; quia aliud est dispositionem esse illicitam, aliud esse irritam. etsi enim ex præcepto Ecclesiæ & fundatorum intentione teneantur expendere in pios vsus; non tamen decernitur irritam, si contrarium fecerint: sicut cum quis de superfluis suis disponit in vsus profanos, cum ea in eleëmofynam, vrgente graui necessitate proximorum, conferte tenetur; dispositio valet, etiam si ipse mortiferè peccet. Hinc etiam patet, heredes validè succedere; accipiunt enim ab illo, qui validè poterat disponere. neque illa per se sunt obligata pijs vsibus; sed om-

nis obligatio erat personalis, ad solum testatorem pertinens, quæ non transit ad heredes, quo fit vt heredes non peccent ea accipiendo iure hereditario; sed solum testator, ita expressè vel tacitè disponendo, & qui ipsum ad hoc induxit.

49 *Damnati.* Postremò, Dammati ad mortem naturalem vel ciuilem: (vt eiecti in exilium perpetuum.) Item damnati ad perpetuos carceres, testari non possunt, nisi ad pias causas. de quibus & aliis quibusdam minoribus vide Siluestrum, Testamentum 1. q. 3. & 4. nam in variis locis sunt variae leges & consuetudines; nec vbiq; seruatur Ius Codicis vel Digestorum.

DUBITATIO V.

Quinam non possint testamento institui heredes vel legatarij.

50 *Hæretici. Credentes, &c.* **R**espondeo, Inter eos qui heredes vel legatarij institui non possunt, numerantur Primò, Hæretici & apostatae. L. fin. C. de hæreticis. & L. Hi, qui sanctam. 3. C. de apostatis. Secundò, Credentes. Tertiò, Receptores. Quarto, Defensores. Quintò, Fautores hæreticorum, si tamen intra annum non pœnituerint, vt patet ex Authent. Frederici Imperatoris, C. de hæreticis. & cap. Excommunicamus. 1. §. Credentes.

51 Hinc sequitur, heredes Catholicos posse tales heredes excludere; & si impediatur, vt aduersus eos occulta compensatione: quia Ius non habent. Vtrum verò illi teneantur ad restitutionem eorum quæ tali successione acquisierunt, dubitari potest. videntur enim in conscientia teneri, quia facti sunt inhabiles ad succedendum, ac proinde debentur illa bona heredibus ab intestato, Catholicis. Sed probabile est non teneri ante sententiam,

52 *Non tenentur ante sententiam.* vel certè antequam Catholicici heredes sese opponant. quamuis enim ex rigore Iuris videantur teneri, tamen hoc Ius cum illo rigore non est vsu receptum. est enim valde durum, & parum consentaneum conditioni talium hominum, vt obligentur talia commoda sponte restituere.

Sextò, Qui persequuntur Cardinales, eosque percutiunt vel capiunt, c. Felicis. 5. de pœnis, in 6.

53 *Crimini.* Septimo, Quicumque ob crimen aliquod est intestabilis actiue, (id est, ita vt non possit conde- re testamentum) est etiam intestabilis passiue (id est, eo modo vt non possit capere ex testamento) vt docet Glossa in cap. Is cui. 7. Qui testam. quam communiter approbant DD. vt docet Clarus q. 34. de testam. ex Aretino.

54 Octauo, Fratres Minores non possunt heredes institui, vt patet Clement. Exiui, de verborum signific. §. Quia igitur. Hoc tamen intelligendum, vt exponit Glossa, non posse absolute institui heredes, ita vt ipsi acquirant Ius ad bona immobilia, & teneantur ad onera defuncti, vt heredes. potest tamen in eorum fauorem hereditas relinqui, vt per executores vendatur & detur eis pretium. simili modo potest aliquid relinqui testamento profellis in Societate, neutri tamen possunt succedere ab intestato. alij tamen Religiosi possunt. vide cetera apud Siluestrum, Hereditas. 3. q. 2. non tamen placet, quòd putet excommunicatum non posse esse heredem, cum id nullo Iure probetur.

DUBITATIO VI.

Vtrum illegitimus possit institui heres.

Notandum est, *Illegitimorum* generatim duas esse species; quidam vocantur *naturales*, *Illegitimi* quidam *spurij*. *Naturales* sunt, qui nati sunt ex parentibus, inter quos tempore conceptionis vel natiuitatis nullum erat impedimentum dirimens. vt docet Couarr. de matrimonio p. 2. c. 8. §. 4. n. 4. etsi enim Iure Cæsareo solum dicebatur naturalis, qui natus erat ex vnica concubina domi retenta; tamen Iure Canonico omnes illi vocantur naturales, qui ex parentibus solutis geniti; omnesque eodem Iure gaudent, quod etiam consuetudine receptum est in foro ciuili, vt docet Panorm. in cap. Per venerabilem, Qui filij sunt legitimi. potius enim fauendum est ei qui natus est absque concubinato, quam ei qui ex concubina domi retenta, cum hoc sit deterius, vt idem Panormitanus ait.

Spurij dicuntur, qui nati sunt ex parentibus, inter quos tempore conceptionis & natiuitatis erat impedimentum dirimens, vt docet Couarr. §. 5. n. 1. 2. 3. Sub his duabus speciebus comprehenduntur nothi & manzeres appellati: quæ nomina variè ab Auctoribus usurpantur; nec quidquam ad rem explicandam faciunt. vide Couarruiam §. 4. n. 1. & 11.

57 Ex his patet, Eum, qui natus est ex femina foris habitante, esse naturalem, si nullum erat impedimentum inter eam & virum, etiamsi ipsa esset meretrix; cuius filius in Iure vocatur nothus. Item eum; qui natus est ex virgine vi compressa; quia etsi talis coniunctio lege puniatur, id non fit, quòd ipsæ personæ sint inhabiles, sed ob vim illatam. Item eum, qui natus est ex Clerico beneficiario in Sacris non existente & ex soluta, quia beneficium non est impedimentum dirimens. neque illa coniunctio in Iure vocatur coitus damnatus. Idem dicendum de eo, qui natus est ex parentibus votum simplex castitatis habentibus. Denique de eo, qui natus est ex parentibus, inter quos erat impedimentum; sed illud omnino erat ignotum, saltem alteri parti: quia talis coniunctio formaliter non est nisi simplex fornicatio. Qui verò natus est ex soluta & coniugato, ex soluta & Sacerdote, est *spurius*. His positis

58 *Spurius non succedit patri.* Respondeo & Dico Primò, *Spurius* non potest aliquid à patre capere, siue ex testamento, siue ab intestato, siue ex contractu inter viuos. Ita Couarruias de matrimonio p. 2. c. 8. §. 5. nu. 5. & Clarus q. 31. de testam. patet Auth. Licet. C. de naturalibus liberis, in fine; vbi dicitur: *Qui ex dānato sunt coitu, omni prorsus beneficio secludantur.* & Nouella 74. cap. 6. dicitur: *Nulla eis participanda clementia est: sed sit supplicium etiam hoc patrum, vt agnoscant eos nihil habituros.* Quòd si pater illi aliquid in testamento præter alimenta relinquat, nihil per hoc iuris illi acquiritur; sed tenetur in conscientia legiimis heredibus, vt docet Couarruias n. 11. *Tenetur in conscientia restituere.* ratio est, quia ipse per leges factus est incapax. Hæc intellige de spurio patris. nam si vxor habeat spurium, is est marito instar extranei. vnde lex de illo non loquitur. quare maritus seu pater putatiuus potest illi relinquere sicut extraneo.

Hinc sequitur Primò, *Spurium* à patre non posse